

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

De S. Tillone Paulo Monacho In Gallia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

AUCTORE
MONACHO
ANONYMO.
EX MSS.
Animam Ce-
didi fratris
ad caelum de-
portat.

nomem Paschalem cap. 10. Hujus Concilii meminit Wigorniensis ad eundem annum.

13 Idem Beda lib. 4, cap. 3, refert cum S. Ceadda de mundo transiret, visam a quodam viro sancto animam Cediti fratris ipsius cum agmine Angelorum descenditium de caelo, et assumpta secum anima ejus ad caelestia regna redire. Retulit id S. Higbaldus Abbas, de quo agemus xxii Septembris. Vitam

S. Cediti ex hac contractam habet Joannes Capgravius. De eodem agit Harpsfeldius sec. 7, c. 13, 22, etc. Florentius Wigorniensis in Chronico, praecipue ad annum dclm. Ranulphus Cestrensis lib. 3, c. 15 et 16. Mathaeus Westmonasteriensis ad an. dclxix et alibi. Wilhelmus Malmesburiensis lib. 1, de Regis Anglor. cap. 6, et lib. 2, de Pontificibus Anglor. Polydorus Vergilius lib. 4, Histor. Angl. et alii innumeri.

DE S. TILLONE PAULO MONACHO IN GALLIA.

CIRCITER AN.
CHRIST. DCC.
VII JANUARI.
S. Tillonis
natalis.

Tillonis, sive Tyllonis, aut Hillonii, sanctissimi Monachi nomen in pluribus commemoratur Martyrologiis hoc die; nominatim a Carthus. Colonien. et Molano in Addit. ad Usuard. Martyrolog. Coloniensi, Belgico, Germanico; Maurolyco, Galesin. Wion. Ferrario, Menardo, ms. Florario: licet in plerisque Stilo aut Stillo non recte vocetur. At ms. Martyrol. monasterii S. Martini Treviris, et Carthus. Colon. in Addit. ad Usuard. iterum v Janu. eum referunt.

Vita.

2 Vitam ejus ex Claromaresceni Cisterciensium in Artesia monasterii ms. codice damus, ab anonymo Monacho, ut ex Praefat. patet, conscriptam. Habemus et ms. de eo Officium, in quo haec recitatur Oratio: Deus, qui Beatum Tyllonem Confessorem tuum, piisque doctorem atque ministrum, infra collegium Deo psallentium praefecisti; quique illum honorem mundanum fugere, ac eremum petere monuisti: concede nobis, quaesumus, ut qui ejus festivitatem celebramus, ejus apud te pro nobis semper suffragia sentiamus. Per Dominum nostrum. Vitam ejus compendio narrant Hugo Menardus lib. 1 Observationum, Guilielmus Gazarus in Historia Ecclesiastica Belgii, Andreas Saussayus in Martyrologio Gallicano; atque hic tradit ossa ejus et cineres Sollembiaci asservari.

Invocatur
contra febres.

3 Molanus in Natalibus SS. Belgii, inter cetera ita scribit: S. Hillonii festum postridie Epiphaniae Domini in Yseghem solemne est, quod etiam ab accolis colitur pro sanatione febrium. Eodem die celebratur festum ejus in parochia Gids apud Rollariam, ubi ad memoriam ejus multa edita sunt miracula. Cur autem in Yseghem patronus colatur, caussam allegant, quod S. Eligius, cum ad Flandros convertendos e Francia venit, eum servum suum, comitem assumpsit, et ad Yseghemenses, ut eos in fide Catholica instrueret, destinavit. Cui etiam conversionem suam, Dei gratia cooperante, acceptam ferunt. Pingitur ut Abbas cum pedo in sinistra manu, cum calice in dextera, ex quo eo vivente infirmi sanitatem potabant. Hactenus Molanus. Rollaria, quae et vulgo Rosselaria, est celebre Flandriae municipium. Iseghem inter Contracum et Rosselariam pagus est, Comitatus titulo ornatus.

Consultitur a
S. Bonito.

4 XV Januarii in vita S. Boniti ista habentur: Qua de re pergat ad quemdam opinatissimum Dei famulum Tillonem, cognomento Paulum, ut ab eo accepto consilio, voto compleret quod mente conceperat. Quo cum pergens Sollembiacense tenus pervenisset Symionem hoc monasterium, etc. Idem commemorat Joan. Savaro in Originibus Claromontanis, qui S. Tillonem Abbatem Sommonensem vocat. Cum vero ex eadem S. Boniti vita constet, ejus electionem a Theodorico II probatam agente Pipino Herstallo, hinc de S. Tillonis aetate fieri conjectura potest, cum an. vxcxi, suscepisse primum totius Neustriae magistrum Pipinum tradatur. S. Auodenus in vita S. Eligii lib. 1, cap. 10. Pollebat itaque magis et magis in vigiliis, in jejuniis, atque in caritate: fabricabat in usum Regis utensilia complurima ex auro et gemmis. Sedebat

Ejus etas.

fabricans indefessum; et contra eum Tylo vernaculus ejus ex genere Saxonicus, qui magistri vestigia sequens, et ipse postmodum venerabilem vitam duxit. Agit de S. Tillone Aubertus Miraeus in Fastis Belgicis, traditque a nonnullis Tillmannum appellari.

VITA

Ex ms. Claromarescano.

PRÆFATIO AUCTORIS.

Igitur cum gentiles poetae studeant sua figmenta Prolixis pompare stylis, et Saeva nefandarum renovent contagia rerum; ac Plurima Niliacis tradant mendacia biblis; ut eorum vana tantum discurrat gloria, quorum laudem veterum nectunt mendacia; cur nos Christiani salutifera taceamus miracula Christi, cum possimus sermone vel tenui, aedificationis historiam pandere plebi? praesertim et cum Ecclesiastica traditione, et Apostolica admoneamur auctoritate, de Sanctorum miris, seu virtutibus, nonnulla commemorare, ut scriptum est: Memoria Sanctorum cum laudibus. Et illud: Laudemus viros gloriosos, qui vicerunt regna mundi, ut sit memoria eorum cum benedictione, et nomen illorum permanet in aeternum. Nos in Christi laudibus recitare Sanctos debemus, quoniam revera Christi est muneris, quidquid in Sanctis ejus laudabile est.

Laudandi
Sancti, et in
eis Christus.

Prov. 10. 7.
Eccli. 44. 1.

2 Quia ergo omnium paene miracula Confessorum, et multiplices victoriae Martyrum, litterarum monumentis jam habentur indite; nos modo vel exiguum, juxta qualitatem ingenii, tentabimus librum, in quo de ortu, et vita, gloriosoque obitu sancti ac beatissimi Confessoris et monachi Tillonis, adjuvante superna gratia, explicandum suscepimus. Id etiam ante nos jam tentatum ab aliquibus ex nostris monachis, eruditissimis viris, comperimus. Sed quamvis nos ad tantae rei narrationem minus simus idonei, tamen fratrum caritate frequenter exposcente, si Dei juverit favor, quae optime mihi comperta sunt, et quae ad memoriam Dominus reduxerit, quamquam imperito digeram stylo, non leporem sermonis requirens, Sancti simplicem vitam simplici sermone, ipsius animatus precibus, enarrare tentabo: ejus vitae cursum sermone inculco, legenti tamen amoris obtentu ferre conabor in publicum, ut ejus est vita cum Christo, memoriae gloria relatu celebretur in mundo, atque in hominum ore dulci commemoratione vivat in terris, qui cum Angelorum costibus vivit in caelis.

Vita S. Tillonis scripta ab aliis.

3 At ego cum ultra vires meas praesumo nimium, imperitiae meae timeo, cum etiam doctissimi viri, quidquid de eo dicere poterunt, minus proculdubio sit quam meretur: tamen ardore dilectionis, plus in illo quid velim, quam in me quid possim, consideravi. Nam cum sim debitor decem millium talentorum, velut exiguum meae rusticitatis reddere debitum festino, culpam scilicet metuens silentii incurrere, si agnita miracula, ut piger servus, silentio abscondam

*Styli excusa-
tio.*

dam. Unde Lectorem obsecro, ut vilitatem nostri sermonis non usque quaque despiciat: quia etsi utcumque eloquentiae possit oratio promi, ita stylum placet corrigere, ut nec simplicibus quibusque Grammaticorum displiceat, nec scholasticos etiam nimium a contentis rusticitate offendant. Adest plasmator ille, qui linguae infantium facit disertas, cujus gratiam nobis adesse supplices optamus, ut ipso annuente, Confessoris sui palmam gradatim narrare possimus.

4 Quapropter Lectores obsecramus, et per gloriam apparitionis Christi precamur, ut ad nostram hanc simplicitatem oratio, per incolumem statum Catholicae servetur Ecclesiae. Sed praemium laboris nostri ultima, confido, pensabit dies. Sed ne proluxa praefatio prius fastidium generet, quam Lector oculum historiae inclinet, nobis quidem verecundiam, fratribus autem obedientiam impendimus. Confido enim quod devotionem non offendo, cum possim sermone vel tenui ad adificationem, historiam pandere plebi. Ne in hujus arumna exilii, laqueo capti teneamur, tanto ad supernam gratiam tendere oportet, quanto huic mundo inhaurere minus juvat: quia si consideremus, quae et quanta nobis promittantur in caelis, vilescunt omnia quae cernuntur in terris.

a Ita vs. forte contemptus.

CAPU TI.

S. Tillonis genus, conversio, sancta conversatio.

Fuit vir vitae venerabilis ex genere Saxonico, Tillio nomine, quem praereverentia sanctitatis, Pauli nomine vocare coeperunt. Natus ergo est ex parentibus a Arianis. Ergo cum haberet parentes idolis deditos, rosa, ut dicitur, de spinis floruit. Exinde jam divina, ut credo, gubernante providentia, raptus a parentibus suis de patria sua, Galliam quae circa Rhenum est, more venali ductus est remigando.

a
Tillo in Galliam vendendus ducitur.

b
Ab Eligio redimitur.

6 Erat tunc B. Eligius captivorum redemptor: habebat namque maximum in hujusmodi opere studium. Sane ubicumque venundandum intellexisset mancipium, magna cum festinatione et misericordia accurrens, mox dato pretio liberabat captivum; nonnumquam vero agmen integrum, et usque ad centum animas, cum de navi egredierentur, pariter redimebat, sed praecipue ex genere b Saxonum, qui abunde eo tempore veluti greges pecudum, a sedibus propriis evulsi, in diversa distrahebantur: inter quos etiam inventus B. Tillo et redemptus est.

b

c

d
Instituitur.

e
Excellit virtutibus.

7 Cum autem vidisset eum S. Eligius juventute infantiae aspectu decoratum, et pulcherrima facie hilarum vultu, tradidit eum monachis c Sollemaniensis monasterii, litteris imbuendum. Commendavit illum sancto viro d Rimailo Doctore, qui eo tempore Ecclesiae Sollemaniensis praerat Pastor. Sic demum Catholica religione imbutus, salubrem vitam adeptus, studio erudiendi honoratur. In tantum divina gratia illustratur, ut multi mirarentur eloquentiam ejus in verbis: cujus sermo dulcis, ore mellifluo fragrabat cunctis. Cor senile gerens, semper obedientiae erat intentus, in omni parte probatus, conversabatur in aula devotus: oderat quippe superbiam, diligebat virtutem; sectabatur itaque inefficientem caritatem, mansuetudinem, et humilitatem, erat quoque serenus aspectu, et tranquillus moribus, semper opera bona factis amplius quam verbis ostendens: diligebat enim Dominum ex toto corde suo, et ex tota anima, et ex tota mente sua, nihilque Christi amori praeponebat, semper mens ejus caelestia meditabatur.

8 Cum ergo videret Pater monasterii tantum filii ingenium, tradidit eum imbuendum domino suo, Sancto videlicet jam dicto Eligio, fabro auri probatissimo, qui videlicet tunc temporis in palatio Dagoberti Regis Francorum, publicam in opere auri officinam

gererat, a quo in brevi hujus officii usum plenissime edoctus, coepit intra fines regionis in Domino laudabiliter honorari. Fabricabat ipse B. Tillo in usu Regis utensilia quam plurima, ex auro, argentoque et gemmis; qui et magistri vestigia in omnibus sequens, sedebat ad opus praedictum, et codicem sibi metipsum prae oculis habebat apertum, ut in opere laborans, divinum etiam perciperet mandatum. Sic igitur duplum gerens officium, manus usibus hominum, mentem usui mancipabat divino: gerebat enim jam tunc simplicitatem columbae, ne cuiquam machinaretur dolium; habebat et serpentis astutiam, ne aliorum supplantaretur insidiis. Dignum quoque in cunctis gerens ingenium, facile loquebatur et pure.

AUCTORE
MONACHO
ANONYMO.
EX MSS.
Inter operandum lectioni vacat.

9 Ecclesiarum etiam conventiculis frequenter intererat, et quaecumque ibi ex divinis Scripturis recitabantur, aurem libenter accomodans, avidissime hauriebat, atque ita omnia in cordis sui memoria retinebat, ut etiam cum absens esset, ea quae dicerat, meditatione intentissima ruminaret. Utebatur jam Dominico praeepto, quo dicitur: Quaecumque vultis ut faciant vobis homines, et vos eadem facite illis. Et illud: In qua, inquit, mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Unde et vice quadam, cum opera, quae in usu fabricae patrarat, e. . . . Domino suo strenue serviebat, aut certe in ecclesia die noctuque cum eo erat. Ex hoc nempe ad altiora consurgens, factus est vir peritissimus, atque in omni arte fabricandi doctissimus; invenitque gratiam in oculis S. Eligii et coram cunctis ministris ejus.

Frequens in ecclesia.

Matth. 7. 12.

Marc. 4. 24.

e

10 Non post longum spatium cum B. Tillo jam juventutis ageret aetatem, cupiens se vas Deo exhibere sanctificatum, metuensque ne aliqua suum peccata delicta fuscarent, omnia adolescentiae suae coram Sacerdote confessus est acta; sicque austerum sibi imponens poenitentiam, coepit resistere carnis colluctationi, spiritus fervore castigans se in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in castitate, in patientia multa, atque in caritate non ficta, secundum Apostolum. Proponebat namque sibi adversus ingentes praesentes carnis ardores, futuri supplicii ignes; ac memoria ardoris gehennae, ardorem excludebat luxuriae. Orabat praeterea jugiter pro donis caelestibus, deprecabatur Dominum diebus ac noctibus, illud ex libro Job crebrius revolvens: Ego, inquit, deprecabor Dominum, et ad Deum ponam eloquium meum, qui facit mirabilia magna absque numero: qui ponit humiles in sublime, et morientes in sospitate erigit.

Confessione animam expiat.

2. Cor. 6. 6.

Carnis vitia gehennae metu refranat.

Job. 5.

11 Adimebat sibi saturitatem panis, ut caelestem posset promereri panem: et os quidem ei jejuniis pallebat, corpus aridum marcescebat; sed mens durius semper aeternae patriae amore aestuabat; et unde graviora recordabatur, inde patientius leviora portabat: semper enim terminum vitae praesentis intuens, futuram Dei sententiam et metuenda judicia formidabat, sciens scriptum: Beatus homo, qui semper est pavidus. Et illud Apostoli: Cum timore et tremore vestram salutem operamini, nec non et illud Job dictum: Semper enim quasi tumentes super me fluctus, timui Dominum. Ad Domini pedes noctibus jacebat, manibus pectus tundens, lacrymis genas rigans, amaroque suspitio oculis ad caelum levatis, illum semper respiciebat, quem fortasse in minimis delinquendo offendere timebat, lacrymabili voce ingeminans: Tibi soli peccavi, miserere mei secundum magnam misericordiam tuam.

Semper mortis et judicii memor.

Prov. 28. 14.

Phil. 2. 12.

Job. 31. 23.

a Id est, Gentilibus, ut patet ex sequentibus. Sic imperiti solent omne genus infidelium per notam sibi speciem exprimeret; ita Genios quidam vocant. alii Lutheranos, omnes haereticos.

b Fustus hoc in S. Eligii vita traditur. Idem eadem fere aetate magis Anglorum fuit, qui et ipsi Saxonice erant originis. Ceterum in Veromanduis venditur Tillonem ait Saussayus.

c Celebre Oranium Benedictini in agro Lemovicino monasterium, de quo in vita S. Eligii 1 Decemb. S. Remaelli in Septemb. et alibi mentio erit. Ejus ad annum 637 meminit Sigebertus Gemblacensis.

d Claud. Robertus Rumasilum vocat, Molanus Rymailum.

AUCTORE
MONACHO
ANONYMO.
EX MSS.

*Hugo Menardus Remaclum. Et sane fuit S. Remaclus S. Eligii
discipulus, praeiitque post eum Solemniacensi cenobio.
e Hic aliquod deest.*

CAPUT II.

Sacerdotium, praefectura, monita.

*Simoniaci in
Gallia reprae-
sentati.*

a

Deinde crudeliter in diebus illis Simoniaci haeresis pullulabat, et in urbibus, et in cunctis finibus Francorum regni. Sollicite tamen pro hoc invigilabant sancti Episcopi, Eligius, et a Audoenus. Et in commune cum ceteris viris Catholicis habito Concilio, suggererunt Principibus et Optimatibus ut mortiferos viros cito delerent de corpore Christi, id est, universali Ecclesia. Habuit itaque effectum pia petitio eorum, et libenter obtinuerunt, quod devote rogaverunt. Tunc placuit omnibus simul cum Regis imperio, ut nullus pretio dato, ad Sacerdotale admitteretur officium, qui velut lupi rapaces munera dando, mercari putabant dona Spiritus sancti; sed potius viri vitae irreprehensibilis ad officium Presbyterii eligerentur.

*Tillo fit Ab-
bas.*

b

13 Post haec elegit S. Eligius S. Tillonem ad supradictum officium, b ut praesent monachis Sollemniacensis Ecclesiae. Ille namque in misericordia Christi confidens, considerabat, ut sicut quotidie peccamus, ita quotidie elemosynae essent, quibus piacula tergerentur; et ob hoc pecuniam suam cum Domino dividens, gaudebat substantiam suam Christo sociare. Hujus namque apud suos monita fuerunt nulla alia, quam divina mysteria, et fundamenta aedificandae spei, et firmamenta corroborandae fidei.

*Eremum pe-
nit.*

c

14 Itaque hic miles Christi egregius postquam audivit obitum c B. Eligii, videns se etiam in monasterio miris honoribus affici, perrexit ad fines Arvernorum, et mutato nomine cepit vocari Paulus. Sicque ad interiora montium transiturus, quia nunquam, ex quo monachus esse ceperat, in urbibus mansit, egressus per viam solitudinis intravit silvam, sicque ad mediterranea confugit loca. Quae cum diu lustrans reperisset congruum locum inter secretos asperosque montes, quo vix reptando manibus et genibus potuit accedere; introgressus contemplatus est amoenum valde et remotum locum, arboribusque hinc inde circumdatum, habentem etiam aquas de supercilio collis irriguas, sed et pomaria plurima. Movebatur ipsius nemoris amenitate, eremitica habitacula olim fore. Cumque ad eum locum pretioso vestigiorum niteretur conamine, aspectu intuens cernere meruit quod optabat. Praebuit celsitudo montis officium tendens ad Austrum; pendentibus enim scopulis, saxa immensa tenduntur ad Austrum. Nec procul habebatur fons aquae vivae, qui perduxit lympham inter frondes nemoris. Vir Domini habitatio congaudens, habitatores se loci illius Deo devovit: putabat enim mens sancta eremi lucrum aeternae vitae congruere. Multae namque fuerunt tentationes ejus, et die noctuque variae daemonum insidiae; quas si omnes velim enarrare, modum excedam voluminis. Herbarum succo, et paucis pomis vescebatur semel in die, post Solis occasum. Post triduum vel quadriduum sumebat panem et sal, potuque perpaucis deficientem animam sustentabat orans frequenter et psallens, et rastro humum fodiens, ut juniorum laborem, labor operis duplicaret. Imitabatur monachorum Aegypti disciplinam, et Apostoli sententiam dicentis: Qui non operatur, non manducet. Sic attenuatus erat vir sanctus, et in tantum exhausto corpore, ut ossibus vix haereret.

*Ejus in victu
austeritas.*

*2. Thess. 3.
10.*

*Arma contra
daemones.*

15 Quadam vero nocte tentator adfuit, eique importune insistere cepit. Intellexit miles Christi daemones ludibria, et provolutis genibus, Crucem Christi signavit in fronte; talique armatus casside, et lorica fidei circumdatus, jacens fortius deprecaba-

tur. Super nudam humum semper cubitabat, vestem, qua semel fuerat indutus, nunquam lavans, et superfluum esse dicens munditias in cilicio querere. Nec mutavit alteram tunicam, nisi prior penitus scissa esset. Scripturas quoque sanctas memoriter tenens, post orationem psalmos quasi Deo praesente recitabat.

Habitus severitas.

16 Exinde cum diu esset in eremo, notus factus est omnibus loci illius incolis, sicque nobilioribus indicatum est, et ipse cepit vocare Paulus. Plurimis jam ad se venientibus viris religiosi et mulieribus honestis, exhortabatur eos, dicens: Credite in Deum Patrem omnipotentem, et in Jesum Christum filium ejus, pariterque in Spiritum sanctum, qui est trius et unus Deus. Mentem a cogitationibus vanis, carnem ab immunditiis servate puram; odite vanam gloriam; orate sapissime.

Exhortationes ad populum.

17 Plures quoque per eum Dominus liberavit a variis infirmitatibus. Nunquam tamen pro incolumitate curatorum, est inflatus ad gloriam: non enim suam aut cujusquam hominum, hanc esse medicinam, sed Dei solius praedicabat. Sic hostem praeterea invisibilem orationibus et precibus repellere jugiter contendebat, pugnans ore, non gladio; orationibus, non telis; precibus, non ferro.

Miracula.

18 Sed cum notum factum esset omnibus Arvernorum urbium habitatoribus, quod vir sanctus in solitudine esset, efferebatur ei testimonium ab omnibus, in tantum, ut multi videndi eum desiderio et studio requirerent, atque ut ante cellulam ejus tumultus fieret cum magno favore. Deinde rogatus a religiosi viris, ut exinde egrederetur, et monasterii cellam, ubi commodum prospiceret locum, edificaret reperit amoenum locum, ibique cellulam facere cum magna industria cepit. Quod cenobium vocavit d Braggette: ibique orationi intentus, hymnis et lectioni vacabat. Plures quoque ex diversis provinciis usque ad e tricennum monachos congregavit, et omnes eum Paulum vocabant. Confluebant ad eum undique advenae, vel monachi, et quidquid ei ab aliquo largiebatur, totum pauperibus distribuit. Obstupebant universi oris gratiam, et corporis dignitatem, quod nec per quietem intumuerat, nec jejunii certamine faciem pallor obsederat. Tam mira namque animi puritas in eo fuit, ut nunquam hilaritate nimia resolutus esset in risu.

Ingens ad eum concursus.

Monasterium conditum.

d

e

f

Monachis dactae exhortationes.

Curam parvo venale.

19 Quadam namque die congregati fratres rogabant, ut sibi salutifera largiretur praecipia; qui Prophetica fiducia exaltans vocem, aiebat, f ad omnem mandatorum Dei disciplinam, Scripturam posse sufficere. Sed hoc optimum fore dicebat, si mutuis se invicem fratres consolarentur sermonibus. Et vos ergo, inquit, ut Patri mihi referte quae nostis, et ego quae per longam aetatem consecutus sum, sicut filiis indicabo. Hoc sit autem primum cunctis in commune mandatum, nullum in accepti propositi vigore lassescere, sed quasi incipientem augere semper debere quod cepit; praesertim cum humanae vitae spatia aeternitati comparata brevissima sint. Ita exorsus vir sanctus siluit, admiratus magnam Dei largitatem. Rursusque adiecit dicens: In praesenti hac vita aequalia sunt pro rerum commutatione commercia, nec majora recipit ab eemente qui vendit; promissio autem vitae sempiternae vili pretio comparatur. Ergo, filii, non vos aut taedium defatiget, aut vana gloriae delectatio ambiat: non sunt enim condignae passiones hujus temporis, ad superventuram gloriam, quae revelabitur in nobis. Ut enim contemnit aliquis unam aeream drachmam, ad centum aureas comparandas; ita etiam qui totius orbis dominium relinquit propter nomen Domini, centuplum in sublimi sede percipiet. Illud summopere perspicere debemus, quod si nos velimus retinere divitias, lege mortis ab ipsis divellemur invitati. Cur ad lucranda regna caelestia

caelestia non ultro relinquimus, quod lucis istius fine perendum est? nihil curae sit monachis, quae secum auferre non possunt. Illud potius debemus expetere, quod nos ducat ad caelum, sapientiam scilicet, castitatem, iustitiam, virtutem, sensum pervigilem, pauperum curam, fidem in Christo robustam, animum irae victorem, et hospitalitatem. Haec sectantes in terra, mansionem nobis secundum Evangelium praeparemus in caelo. Ideoque deprecor ut ad finem propositi omni labore tendamus. Nemo post tergum respiciens Loth imitetur uxorem, praesertim cum Dominus dicat, nullum ponentem manum super aratrum, et respicientem retrorsum, dignum esse regno caelorum. Respicere autem retrorsum, nihil aliud est, quam in eo ponere quod coeperit, et mundanis rursum desideriis obligari. Animam nostram commendavit nobis Deus; servemus propositum, quale accepimus. Nemo caussari potest extrinsecus situm, quod in se nascitur. Facturam suam qui fecit, agnoscit: opus suum inveniat ut creavit. Sufficit nobis naturalis ornatu, nec deturpes, homo, quod tibi largitio divina concessit; quia opera Dei immutare velle, polluere est. Illud etiam sollicite providere debemus, ut tyrannicam superemus iram, quia scriptum est: Ira viri iustitiam Dei non operatur.

Luc. 9. 62.

Jac. 1. 20.

Pro. 4. 23.

Eph. 6. 12.
Daemones sollicitate resistentium.

2. Cor. 2. 11.

Job. 41. 10.

Minas eius et promissa spernenda.

Ps. 38. 2.

20 Divina praecipuum vocis est, ut jugi custodia tueamur animum, quia exercitos ad supplandandum habemus inimicos, contra quos nobis, secundum Apostolicam contestationem, pugna sine foedere est; ait enim B. Paulus: Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principatus et potestates hujus mundi, adversus spiritualia nequitia in caelestibus. Ingens eorum turba peristum volitat aere, non procul a nobis hostium caetera discurrit. Et hoc primum mentibus nostris affigere debemus, nihil Deum fecisse quod malum est, nec ab eius constitutione, daemonum coepisse principium: pervertitas ista non naturae, sed voluntatis est vitium: boni etenim, utpote a Deo conditi, sed proprio mentis arbitrio ad terras ruere de caelis; et nunc nostri torquentur invidia, atque universa commovere non cessant, ne pristinis eorum sedibus succedamus. Idcirco necessarium est donum spirituum discernendorum a Domino petere, ut possimus tantas fraudes eorum Dominicae Crucis evellere vexillo. Hoc munere quoque Paulus accepto dicebat: Non enim ejus ignoramus astutias; hostile illis contra omnes Christianos odium est, maxime contra monachos: eorum semitis laqueos semper praetendunt, eorumque mentes impiis atque obscoenis cogitationibus nituntur avertere. Denique et ipsum diabolum *g* B. Antonius a se visum asseruit, quem et B. Job Domino revelante cognoverat: Oculi ejus ac si species luciferi, et ex ore ejus procedunt lampades incensae: renes quoque ejus incendium spargunt, et ex naribus ejus fumus egreditur, quasi de fornace aestuante: anima ejus ut pruna, et flamma ex ejus ore glomeratur. Sic ille inimicus funereas evomens voces, aliquos bene viventium frequenter illaqueat. Sed nos, fratres, nec pollicitationibus ejus credere, nec minas aut terrores formidare debemus: fallax enim semper, nihil veri promittit, et hamo Crucis, ut draco, aduncatus a Domino est, et capistro ligatus ut jumentum, et quasi mancipium fugitivum vinculo circulo, et armillalabia perforatus, nullum omnino fidelium devorare permittitur. Contemnenda est, filioli, penitus cum inanibus verbis ejus superbia atque jactantia: fulgur quo lucere se simulat, non verus splendor est; sed quibus arsurus est indicat flammam. Nos vero Sanctorum vestigiis inherentes, eadem gradiamur via, qua ille gradiebatur, qui memoratas fallacias praevidens canebat: Cum consisteret adversum me peccator, obmutui, et humiliatus sum, et silvi a bonis. Solent ipsi daemones nocte venientes, Angelos se fingere, laudare homi-

num studia, mirari perseverantiam, futura praemia promittere. Quos cum videritis, tam vos quam domos vestras armate Crucis signaculo, et confestim solventur in nihilum.

21 Postquam B. Tyllo, quem illi Paulum assererant, dicendi finem fecit, laetantes cuncti in variis virtutibus cupide exardescerant. His ita transactis, jugiter intentus manebat divinis officiis: erat enim eleemosynis largus, in vigiliis sedulus, in oratione devotus, in caritate perfectus, in humilitate profusus, in sermone praecipuus, in doctrina paratus, in locutione cantus, in conversatione sanctissimus, in nulla mundi compage catenatus, in obsequio servorum Dei succinctus, in prosperis et adversis caelo semper intentus. Denique cum frequenter ad eum confluerent monachi ac religiosi viri, non potuerunt saturari eloquio illius.

a De S. Audeno agemus xxiv Augusti.
b Abest a catalogo Abbatum Sollempiensium apud Cl. Robertum.

c Contigit S. Eligii obitus an. vclix. initio regni Lotharii. Sausayus ait, Tillonem onus, invito impositum, sponte excussisse.
d Molan. Braggette. Non meminit hujus monasterii Cl. Robertus in Gallia Christiana.

e Molanus et And. Sausayus tradunt eum ccc monachis isthic praefuisse.

f Haec et sequentia monita ex vita S. Antonii xvii Januarii sumpta sunt.

g Vita ejus cap. 16, in editione Rosweydi id refertur.

CAPUT III.

Miracula ante et post mortem.

Quodam vero tempore a venit in desiderio ei. ut monachos Sollempiensis monasterii, quibus jam dudum praerant, visitaret. Deinde cum quadam nocte omnes pausare coepissent fratres, magna gravitate somni sunt oppressi, ita ut ipse relicto monasterio cum duobus discipulis iter arriperet ad supra dictum coenobium. Ubi cum pervenisset, cum gaudio a fratribus est receptus, quia nunquam eum in hoc saeculo cernere cogitabant, et ita jugiter oblationem immolabant augmentationis, ut propago beatitudinis in palmitate, et palmis fructiferam salutem emanaret. Quis valet enarrare, quanta alumnus Christi Tillo devotione, quantaque humilitate in praedicto monasterio inter fratres incedebat? Erant igitur in eo loco tabernacula plena divinis choris psallentium, legentium, et orantium, tantumque jejumandi, et vigiliarum ardorem eunctorum mentibus sermo ejus affixerat, ut future spei aviditate, ad caritatem mutuum, et misericordias indigentibus exhibendas jugi studio laborarent. Quis tantorum monachorum cuneos aspiciens, quis virile agmen concordiae cernens non obstupescat? in quo nullus nocens, nulla detractionis susurratio; sed similitudo abstinentium, et certamen officiorum. Nullus ibi quidquam proprium vendicabat, sed, ut in Actibus legitur Apostolorum, erant omnino omnia omnibus communia. Qui locus tam feracis tamque jucundus extitit; ut quisquis ibidem diverteret inter pomorum nemora, et hortorum amenitatem, in haec ei libeat protinus prorumpere verba: Quam bona domus tua Jacob, et quam pulchra tabernacula tua Israel!

23 Dum haec ita agerentur, quibus indicis beatae vitae studium cresceret, dejecto B. Tillo in terram vultu, depressis luminibus solo, caput humile inclinans, toto etiam subtiliter corpore cum magna gravitate inter fratres incedebat, singulisque se monachis pane terrae prosternebat, atque ab omnibus petebat devotissime, ut benedictionem acciperet; vilissimam panis tortam ab eis pro benedictione sibi vendicabat. Praerant autem sub iisdem diebus venerabilis Abba *b* Childomarus.

24 Quaedam namque mulier grande vulnus habens, occurrit ad portam monasterii, S. Tillonem videre exorans:

AUCTORE
MONACHO
ANONYMO.
EX MSS.

Tillonis variae
virtutes.

a
Sollempiense monasterium repetit.

Quae isthic
disciplina.

Act. 4. 32.

Num. 24. 3.

Tillonis humilitas.

b
Mulierem laesam curat.

AUCTORE
MONACHO
ANONYMO.
EX MSS.

exorans : ille vero eam minime videre voluit, sed hoc illi mandavit : Mulier, quid meum poscis auxilium? et ego mortalis sum, tuque es socia fragilitatis. Si credis in Christum, cui deservio, vade, et secundum fidem tuam ora Deum, et sanaberis. Confestim illa credens abiit, et invocato Domino Jesu Christo, sine dilatione sanata domum revertitur.

c
In cella separata sanctissime vivit.

25 Posthæc Sanctus sentiens se ad senectutem propinquare, petiit beatum Abbatem e Gundebertum, qui tunc monasterio præerat, ut prope monasterium extra murum, cellam in honore S. Eligii construeret, ubi sequestratus a fratribus Domino serviret. Quam petitionem pius Abbas adimplens, quinque stadiis, et ferme amplius a monasterio, cellulam fieri fecit, ubi vir Dei Tillo orationi intentus, numquam otium duxit, quo non aut lectioni vacaret, aut opus Christi perficeret, aut certe manibus aliquid operis perageret. Egrediens domum, orationis et Crucis muniebatur signo; rediens vero oratio prius ei occurbat, quam sessio : taliter namque agebat cunctis diebus vite suæ, et in his exercitiis ad æternam patriam jugiter anhelabat. Completo vespere omni officio, simulabat se palam quiescere strato; sed mox ut ejus cubicularii obdormissent, ille surgens e lecto ingrediebatur ecclesiam, totum se prosternens in pavimento, ibique noctis spatium Dominum cum lacrynis exorabat, illi cupiens placere qui dixit : Ora Patrem tuum in abscondito, et Pater tuus, qui videt in absconso, reddet tibi. Sicque semper faciebat.

Matth. 6. 6.

d
Oleum ejus benedictione exundat in vasculo.

26 Alio namque tempore cum Almanna uxor d Lantarii Comitis, quæ primum maritum habuit nomine Acronem, misisset ad sanctum virum, ut adversus morborum causas, necessarium oleum benediceret, ampulla, quam miserat, vitrea nequaquam fuerat plena. Quod Sancto benedicente ita crevit, ut dum ad matronam vasculum reportaretur, inter manus portantis pueri sic exabundaret, ut omne illius vestimentum liquoris unda inficeret. Hoc videns matrona, ipsa quoque eum videre properavit, rebusque suis ecclesiam ditavit, et Sancti orationibus se commendavit. e

e
Egram Crucis signo curat.

27 Quaedam alia mulier prope jam mortua, vulnus gestabat in collo : occurrit ergo sancto viro, obsecrans ut super hoc signum Crucis armaret, quia jam mori timebat. Cumque super vulnus plenum vermium, Christi signum exprimeret, repente mortui sunt vermes, et femina rediit incolumis.

f
Item paralyticum.

28 Adiciantur virtutes operum, quæ vera esse creduntur. Quadam die cum ipse Sanctus portam monasterii vellet ingredi, invenit unum de vernaculis contractis nervis, vestigio debilitatum, et claudicabat pede : qui concitus deprecabatur ut sibi vir sanctus succurreret. Mox pro eo fusa oratione, cum benedictione rediit incolumis, quem tetigit sancta manus.

g
Vas vacuum benedicens vino replet.

29 Erat etiam in jam dicto monasterio, in cellario fratrum positum vas, quod vulgo tonna vocatur, habens modicum Falerni, unde ipse consueverat fratres caritatem rogare. Accidit ergo quadam die, ut parum fratres Falerni pro benedictione perciperent de eodem vase, deinde sanctus vir benedixit vasculum, atque a monasterio discessit. Facto autem die altero, fortuitu

minister ingressus cellarium, invenit tonnam, quæ pridie vacua remanserat, usque ad os vino repletam. Sed vir Domini primum inde modicum gustavit, et fratres qui aderant, largissimos ex eo hausierunt potus.

h
Mortem suam prædicit.

30 Multa enim sunt virtutum opera, quæ per beatum omnipotens Deus declaravit virum. Ergo quomodo ex hac vita ad Dominum migravit, cupio perstringere adjuvante Domino. Factum est autem, cum jam vir Domini senilem ageret ætatem, post multiplices hujus vitæ labores, post diversa eremiticæ misericordiæ opera, post dulcia exempla, cum esset annorum amplius nonaginta, sciens dissolutionem sui corporis imminere, dixit monachis Sollempiæncis monasterii : Scitote Domini mei, quia me Dominus de laqueo hujus sæculi in proximo liberare dignabitur. Cum hoc audissent fratres, responderunt : Non contingat tibi hoc, Sacerdos sancte, neque nobis videre, sed almitatem tuam Christus mundo adhuc conservet. Quibus prostratus in pavimento cum lacrymis dixit, cunctis oscula libans : Nolite, fratres mei, tristari, sed magis gaudete, quia hoc olim desiderabam. Sic dicens, siluit.

31 Deinde levissima febre correptus, tædere cæpit. Post ipso Dominicæ apparitionis die, Ecclesiæ suæ omnia disposuit, et suum monumentum ubi fieret constituit, vocatoque puero dixit : Festina, fili, cito ad urbem Lemovicum, et dic f Pastori Ecclesiæ, ut crastina die huc veniat, corpusque meum sepulture tradat. Nuntius quippe jussa adimplens, præfatum Pastorem in gravi languore jacentem invenit, ut nec stare, nec sedere, nec se erigere, neque ad latus aliud declinare valeret. Sed g mox ut nuntii verba audisset, eundi causa erigere se rogavit, atque ad virum Dei, nullo manum ei annente, propriis pedibus ambulando pervenit, ipsūque sacrosanctum corpus cum monachis, qui ibidem aderant, sepulchro mancipavit. Desuper etiam h scripturam ex auro argentoque, miro modo fabricavit. Sicque omnis ægritudo ab eo discessit, et ille gaudens, et benedicens Deum, reversus est ad Sedem suam.

i
Episcopum ad se accersit, et sic sanat.

j

k

l
Ab eo sepelitur.

m

n
E sepulchro oleum manat.

o

a Menardus et Saussayus habent, ab Angelo admonitum ut rediret Sollempiæncum.

b Cl. Robertus Childemerum vocat. Fallitur Saussayus, qui cum rediit S. Tillo, præfuisse canobio Gondobertum scribit.

c Cl. Roberto est Gundobertus.

d Molan, Lantaris.

e Addit Molanus : Munera porro, gratitudinis ergo a Comite missa, cum indignatione reject.

f Saussayus Ermenonem vocat.

g Saussayus ait, cum venire nequisset, audita illius morte, implorataque ejus apud Dominum ope, repente convaluisse, venisseque ad servi Dei exequias, et cum Monachis sacri corporis sarcinæ humeros supposuisse, atque propriis manibus exuvias sanctas composuisse in tumulo.

h Menardus et Saussayus, fornicem.

i Lego cicindelæ, qua voce Gregorius Turon. et alii utuntur, significatque vitream lucernam sive lampadem, aut vas in quo ardet oleum.

VITA BEATI WITTEKINDI MAGNI WESTPHALIE DUCIS.

CAPUT I.

Wittekindi sanctitas publice celebris.

CIRCITER A. N.
CHRISTI
DCCVII.
VII JANUARIJ.
ROM. 5. 30.

Quoniam, ut Apostolus prædicat, ubi superabundavit delictum, sæpe superabundat et gratia; venit quandoque, ut qui acerrimo bello Ecclesiam Dei fuerant persecuti, ii deinde pro ejus

honore gloriose depugnent, atque insigni floreant sanctimoniam laude. Quo in genere eximie sese Wittekindi Saxorum Ducis virtus extulit; qui cum annos plures bella cum Francis, non tam pro gentis suæ libertate, quam odio Christianæ religionis gessisset, tandem divina gratia emollitum, ad exosa prius sacra complectenda adjecit animum; eo ardore, ut deinceps et pietatis

hæud